

trajnostna mobilnost

**zbirka gradiv za učitelje in učence
od 1. do 5. razreda osnovne šole**

trajnostna mobilnost

zbirka gradiv za učitelje in učence
od 1. do 5. razreda osnovne šole

Pripravilo in izdalo

Focus društvo za sonaraven razvoj

Maurerjeva 7, 1000 Ljubljana

tel: 01 515 4080

info@focus.si

www.focus.si

Ta publikacija je nastala na osnovi publikacije Auf Kinderfüssen durch die Welt – Wir sammeln Grüne Meilen (Begleitheft für Lehrerinnen und Lehrer sowie Erzieherinnen und Erzieher zur Kampagne). Omenjeno publikacijo sta izdala

Verkehrsclub Deutschland e.V.

Eifelstr. 2, 53119 Bonn, Nemčija

tel: + 49 228 985850

in

Klima – Bündnins / Climate Alliance e.V.

Galvanistr. 28, 60486 Frankfurt, Nemčija

tel: + 49 69 7171390

Ponatis publikacije finančno podpira
EVROPSKA KOMISIJA Predstavništvo v
Republiki Sloveniji.

EVROPSKA KOMISIJA
Predstavništvo v Republiki Sloveniji

Kazalo

Predgovor	2
Priprava na izvedbo dejavnosti	3
Tedenski program	3
Sklop 1: Uvod	4
Modul 1: Risanje poti v šolo	4
Modul 2: Kakšna prevozna sredstva poznaš?	4
Modul 3: Pot v šolo nekoč	5
Sklop 2: En svet	5
Modul 4: Kako gredo v šolo otroci drugod po svetu?	5
Modul 5: Zakaj se Zemlja segreva?	5
Modul 6: Učinek tople grede za otroke	6
Modul 7: Dolga pot pomarančnega soka	6
Sklop 3: Otroci kot prometni detektivi in načrtovalci mest	7
Modul 8: Detektivi na cesti	7
Modul 9: Kako bi jaz uredil promet?	7
Sklop 4: Izkušnje v prometu	8
Modul 10: Kaj slišiš?	8
Modul 11: Avtomobili potrebujejo prostor!	8
Modul 12: Moja ulica	8
Sklop 5: Potovanje drugače	9
Modul 13: Okolju prijazen izlet	9
Modul 14: Oblikovanje skupin pešcev in kolesarjev	9
Delovni list 1	10
Delovni list 2	11
Delovni list 3	12
Delovni list 4	13
Delovni list 5	14
Delovni list 6a	15
Delovni list 6b	16
Delovni list 7	17
Delovni list 9	17
Delovni list 8a	18
Delovni list 8b	19
Vprašalnik za detektive na cesti	20
Zanimive informacije	22

Predgovor

V svetu, kjer je mobilnost vse bolj pomembna lastnost, živijo tudi naši otroci. Da bi obvarovali njih, pa tudi da bi obvarovali naš planet, jih moramo naučiti pravilnega ravnanja v prometu. Varnost otrok v prometu je na prvem mestu, vendar tudi skrb za okolje ne sme zaostajati, saj naše netrajnostne navade v prometu močno vplivajo na zdravje in okolje otrok.

Hoja, kolesarjenje in prevoz s sredstvi javnega potniškega prometa so zabavni za mlade in stare, poleg tega pa so dobri tudi za okolje. Otroci, ki so samostojno mobilni, se bolje, hitreje in aktivneje učijo o svoji okolici. To pripomore k njihovi samozavesti, ki je investicija za življenje.

Čeprav smo danes navajeni, da se morajo predvsem otroci prilagoditi prometu in se privaditi pravilnemu ravnanju, je pomembno, da začnemo ta trend spreminjati: naučiti moramo svoje otroke, da se lahko promet prilagodi tudi njim in da lahko za to tudi kaj storijo.

Pričujoča zbirka gradiv predstavlja nekaj dejavnosti za delo z otroki na področju trajnostne mobilnosti. Opisane dejavnosti pripomorejo k temu, da otroke opozorimo na pomembnost prometa v našem vsakodnevnem življenju. Otroci spoznajo tako prednosti kot tudi slabosti prometa ter se naučijo »tehtati« med njimi. Spoznajo učinke prometa na naravno in družbeno okolje ter se učijo pravilno ravnati za zmanjšanje negativnih vplivov prometa. Izvedo, zakaj se globalno podnebje spreminja in kako lahko to preprečimo. Naučijo se izražati svoje želje o ureditvi prometa in jih ob pomoči učiteljev posredovati širši javnosti. Pogosto se pravilno obnašanje otrok prenese tudi na njihove starše, zato ima ozaveščanje otrok lahko širše pozitivne vplive.

Izvedba dejavnosti iz te knjižice je le prvi korak na poti k trajnostnemu in odgovornemu obnašanju na področju mobilnosti. Naslednji koraki so lahko integriranje prometnih vsebin v redni šolski pouk, sodelovanje z lokalno skupnostjo za spreminjanje prometne ureditve, sodelovanje v tednu mobilnosti ali dnevu brez avtomobila vsako leto in končno tudi spreminjanje vseh dni v letu v dan brez avtomobila.

Priprava na izvedbo dejavnosti

Kar nekaj tem, ki so zaobjete v zbirki gradiv, je izredno kompleksnih in jih je zaradi tega težko razložiti otrokom. Dobra priprava lahko olajša podajanje teh tem otrokom. Kaj lahko storite za dobro pripravo?

1. Dobro se seznanite z ozadjem tem, kot so spreminjanje podnebja, učinek tople grede, pridelovanje pomarančnega soka, varnost v prometu ter prednosti in slabosti prevoznih sredstev. Pri tem so vam lahko v pomoč informacije, ki jih dobite v publikacijah, na spletnih straneh ali organizacijah, navedenih na str. 22.
2. Stopite v stik z ljudmi, ki vam lahko pomagajo pri izvedbi dejavnosti. Če je potrebno, prosite za pomoč lokalne okoljevarstvene organizacije, organizacije, ki so navedene na str. 22, področno policijsko enoto, novinarje in predstavnike občine ali lokalne skupnosti.
3. Zagotovite razpoložljivost materialov, ki so potrebni za izvedbo dejavnosti. Večina dejavnosti ne zahteva več kot papir in svinčnik ali barvice. Kjer pa so potrebni tudi drugi materiali, je to navedeno. Delovne liste razmnožite, tako da jih bo dovolj za vse učence.
4. Ocenite, katere dejavnosti je mogoče izvesti v obliki domače naloge in katere v razredu. Prav tako ocenite, ali je mogoče določene dejavnosti izvajati v sklopu različnih predmetov (npr. modul 11 je lahko izveden v sklopu matematične ure).

Tedenski program

Glede na to, da že marsikje med 16. in 22. septembrom poteka t. i. teden mobilnosti, je mogoče dejavnosti izvajati v sklopu tega tedna in tako tudi otroke aktivno vključiti v akcije, ki potekajo v tem tednu. Če takšen teden v vašem mestu, kraju ali vasi še ne poteka, lahko akcijo sprožite sami. Za pomoč se obrnite na nacionalnega koordinatorja projekta (kontakt na str. 22).

V zbirki gradiv opisane dejavnosti lahko izvedete po naslednjem razporedu:

	v šoli	domača naloga
Ponedeljek	modula 1 in 2	modul 3
Torek	moduli 4, 5 in/ali 6 ter 7	
Sreda	modula 8 in 9	
Četrtek	modula 10 in 11	modul 12
Petek	modul 13	modul 13

Že pred izvedbo tedenskega programa lahko poskusite organizirati izvedbo modulov 8 in 9 (kakšen teden prej), tako da lahko otroci v sklopu tedna mobilnosti na kakšni javni prireditvi svoje ugotovitve in želje predstavijo lokalnim politikom in načrtovalcem prometa. Pred izvedbo programa se lahko organizira tudi izvedba modula 14, tako da lahko otroci v tednu mobilnosti organizirano hodijo ali kolesarijo v šolo. Po izvedbi tedenskega programa lahko dejavnosti nadaljujejo s tem, da otroci sodelujejo pri realizaciji svojih idej o ureditvi prometa.

V kolikor obstaja interes za druge dejavnosti na področju prometa, ali pa potrebujete informacije in pomoč, lahko kontaktirate Focus društvo za sonaraven razvoj in pomagali vam bomo (kontakt je na ovitku publikacije).

Modul 1: Risanje poti v šolo

Cilj Usmerjanje pozornosti na otrokovo pot v šolo je prvi korak k predstavitvi teme 'promet'. Otroku prijazna metoda je čim bolj natančno risanje poti v šolo. Risbe dajo dober vpogled v otrokovo predstavo prostora.

So uporabili 'ptičjo perspektivo' – podobno zemljevidu, ali so narisali pot in hiše kot če bi jim stali nasproti?

So narisali celotno pot, ali so se osredotočili na nekatere – morda pomembne – podrobnosti?

So na risbo narisali sami sebe, morda so s prijatelji, ali risba gleda na realnost iz zunanjega pogleda? Zanimivo je vedeti, kako pridejo otroci v šolo – so kakšne razlike med risbami otrok, ki se pripeljejo v šolo z avtomobilom, in otrok, ki pridejo v šolo peš.

S pomočjo vseh teh vprašanj se lahko risbe ocenjujejo in primerjajo.

Naloga

Otroci naj dobijo nalogo, da narišejo svojo pot v šolo na kos papirja. To je lahko bodisi domača naloga bodisi naloga med šolsko uro. Risbe so potem lahko odlično izhodišče za to, da se začne pogovor o temi 'promet in transport'.

V višjih razredih lahko poleg risbe otroci opišejo še pot v šolo.

Otroci lahko ob obravnavanju poti v šolo izmenjajo izkušnje s svojih poti v šolo (ali je kdo kdaj na poti našel kaj zanimivega, ali je kdo doživel kaj lepega ...). Na zemljevidu se lahko označijo točke, kjer se je komu kaj zgodilo, lahko se prilepijo slike ali kaj podobnega. Rezultat je lahko majhna razstava v učilnici. Za otroke, starejše od 8 let, je mogoče iz tega razviti 'otroški' zemljevid mesta ali kraja, na katerem so označene zanje pomembne stvari, npr. dobra igrišča, nevarni prehodi ali trgovine.

Modul 2: Kakšna prevozna sredstva poznaš?

(Delovni list 1)

Cilj Ugotavljanje razlik med različnimi prevoznimi sredstvi ter primerjava med njimi je dober način za bolj poglobljeno razpravo o temi 'promet'.

Promet se je skozi zadnja desetletja nenehno povečeval. To ima vpliv na razvoj otrok. Premikanje avtomobilov in parkirišča omejujejo mobilnost otrok. Vozila ogrožajo njihova življenja in zdravje, ne le zaradi prometnih nesreč, temveč tudi zaradi izpušnih plinov in hrupa. Po drugi strani pa imajo otroci vse večji interes za avtomobile in druga različna vozila (npr. motorje). V številnih družinah je avto pomemben ne le iz materialnega, temveč tudi iz emocionalnega stališča. Večina otrok sanja o svojem lastnem avtu in želi dobiti vozniško dovoljenje čim prej.

Zaradi tega nima smisla nasprotovati avtomobilom v okviru okoljskega izobraževanja. Bolje je, da se osredotočimo na dobro premišljeno izbiro prevoznih sredstev. Prednosti in slabosti vožnje z avtomobilom je potrebno kritično izpostaviti in jih postaviti ob bok prednostim in slabostim ostalih prevoznih sredstev in hoje.

Težko bi bilo pojasniti otrokom, da morajo njihovi starši zamenjati službo, ker morajo do nje potovati z avtom. Namesto tega je potrebno osvetliti druge načine prevoza in njihove prednosti. Jasno je potrebno prikazati, da se je mogoče na marsikatero pot odpraviti peš ali s kolesom, namesto z avtomobilom - npr. do pošte ali pekarnice. Otroci naj se naučijo, da je lahko nakupovanje udobno tudi z avtobusom ali vlakom – ni naporenega iskanja parkirnega prostora ali plačila parkirnine. Moto je lahko: pojdi z avtomobilom, ko je potrebno, toda uporabljaj ga čim manj.

Naloga

Otroci se porazdelijo v skupine in na plakate napišejo prednosti in slabosti različnih vrst prevoza. Na plakate lahko narišejo avtomobile, avtobuse, kolesa, vlake ipd., lahko pa jih tudi izrežejo iz časopisa in jih nalepijo na plakat. Kot uvod se lahko uporabi Delovni list 1. Ko končajo z izdelavo plakatov, lahko otroci predstavijo svoje delo, nato pa se pogovarjajo o različnih načinih prevoza in jih med seboj primerjajo.

Nadaljnje možne naloge:

- Razprava 'za in proti': otroci se razdelijo v dve skupini, ki zagovarjata različni stališči (npr. način prevoza za naslednji šolski izlet – avtobus ali vlak?).
- Družinski dnevnik mobilnosti: v nekem obdobju (npr. enem tednu) otrok zabeleži, koliko potovanj naredijo člani njegove družine in s katerimi prevoznimi sredstvi. Takšni dnevnik se lahko potem analizirajo; npr. otroci lahko ugotavljajo, kdaj je bila raba avtomobila zares potrebna in kakšne bi bile prednosti ali slabosti uporabe sredstev javnega prevoza.

Sklop 1: Uvod

Modul 3: Pot v šolo nekoč (Delovni list 2)

Cilj Spodbuditi otroka, da spremeni svoj pogled na pot v šolo skozi analizo poti v šolo, ki so jo imeli njegovi starši in stari starši.

V preteklosti se je pot v šolo razlikovala od sedanje. Včasih je bila bolj nevarna in je trajala veliko dlje kot danes. Otroci so v glavnem pešačili v šolo, včasih pa so imeli prevoz. Vse večje število avtomobilov ima velik vpliv na dnevna potovanja in na izkušnje otrok na poti v šolo. Z intervjuji lahko otroci ugotovijo, kaj se je spremenilo in kaj je ostalo tako kot vrsto let nazaj.

Naloga

Otroci naj vprašajo svoje starše, stare starše ali starejše ljudi v soseski, kako so oni hodili v šolo. Za intervjuje lahko otroci uporabijo Delovni list 2 (ni pa nujno). Otroci lahko naredijo svoj vprašalnik in intervjuvajo tudi ljudi na ulici. Mlajši otroci se lahko o poti v šolo s starši ali starimi starši samo pogovorijo in morda narišejo risbo o njihovi poti v šolo. Po opravljeni nalogi lahko otroci primerjajo svoje poti v šolo s potmi svojih staršev ali starih staršev in opišejo razlike in podobnosti v spisu, ali pa se o njih pogovorijo. Najpomembnejše ugotovitve (npr. način potovanja v šolo, dolžina poti) se lahko predstavijo na plakatu, lahko pa nalepijo še kakšne stare slike.

Sklop 2: En svet

Modul 4: Kako gredo v šolo otroci drugod po svetu? (Delovni list 3)

Cilj Osvestiti otroke o njihovih okoliščinah za mobilnost in integrirati temi 'promet' in 'pot v šolo' v globalni kontekst.

Delovni list 3 ponuja otrokom vpogled v razlike in podobnosti potovanja v šolo po različnih državah v svetu. Delovni list prikazuje otroke iz Brazilijske, Južne Afrike, Kitajske in ZDA, ki pripovedujejo o njihovi poti v šolo. Kljub razlikam po državah morajo vsi otroci najti svojo pot v šolo – če le imajo dostop do osnovnega izobraževanja. Otroci lahko primerjajo svoje potovanje s potovanji otrok po svetu. Delovni list 3 ponuja zelo površen pogled na življenje otrok po drugih državah, zato je priporočljivo ob nalogi izvesti bolj poglobljen pogovor o tem, kako živijo otroci drugod.

Naloga

Otroci naj preberejo opise poti v šolo iz Delovnega lista 3. Ob branju si pripravijo vprašanja o besedah ali imenih, ki jih ne razumejo ali ne znajo izgovoriti. Po odgovorih na njihova vprašanja naj otroci v prazni 'balonček' opišejo svojo pot v šolo. Opis lahko napišejo tudi na zadnjo stran lista, če ni v 'balončku' dovolj prostora. Otroci v nižjih razredih lahko v balončku ali na zadnjo stran delovnega lista narišejo svojo pot in prevozna sredstva, učitelj pa jim prebere opise otrok iz Delovnega lista 3. Starejši otroci lahko poiščejo omenjene države na zemljevidu ali na globusu. Prav tako lahko primerjajo okoliščine poti v šolo v različnih državah. V manjših skupinah lahko poiščejo informacije o državah in jih sošolcem predstavijo na plakatu. Dodatne informacije o poti v šolo in različnih projektih lahko najdete na www.iwalktoschool.org in jih predstavite otrokom.

Modul 5: Zakaj se Zemlja segreva? (Delovni list 4)

Cilj Spreminjanje podnebja in učinek tople grede sta zelo kompleksni temi. Zaradi tega je ti dve temi otrokom težko pojasniti in celo starejši otroci bodo razumeli le del razlage. Kljub temu lahko z uporabo stripa v Delovnem listu 4 poskusite pojasniti učinek tople grede otrokom.

Informacije iz tega modula se ne osredotočajo na znanstveno razlago pojava podnebnih sprememb, temveč bolj izpostavljajo vpliv, ki ga ima naš življenjski stil na življenje ljudi na drugih kontinentih. Otrokom je pomembno pojasniti, da ima lahko njihovo obnašanje globalne posledice; npr. čim manjša raba avtomobila pomaga omejati učinek tople grede.

Naloga

Otroci naj preberejo strip na Delovnem listu 4. Skupaj ali v manjših skupinah se pogovarjajo o različnih vzrokih za spremembe

Sklop 2: En svet

podnebja – kaj poleg uporabe avtomobila, prispeva k učinku tople grede in kaj je potrebno spremeniti? Rezultati se lahko zapišejo na tablo ali plakat.

Dodatne informacije

Toplogredni plin CO₂ nastaja pri zgorevanju premoga, plina in nafte – tj. pri uporabi fosilnih goriv. Emisije CO₂ se lahko zmanjšajo z varčevanjem energije – npr. varčna raba energije pri osvetljevanju, gretju, kuhanju. Vsak tako lahko pripomore k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov. Da bolj učinkovito predstavite učinek tople grede, lahko bodisi obiščete toplo gredo bodisi izvedete vajo iz Delovnega lista 6. Tako je lažje pojasniti temo mlajšim otrokom. Za pomoč pri pojasnjevanju pojava spreminjanja podnebja se lahko obrnete na Focus, Slovenski E-Forum ali Ministrstvo za okolje in prostor. Vsi kontakti so na str. 22.

Modul 6: Učinek tople grede za otroke (Delovni list 5)

Cilj Ta modul nudi možnost predstavitve učinka tople grede najmlajšim otrokom. Skozi igro se lahko učijo o učinku tople grede.

Naloga

S pomočjo Delovnega lista 5 lahko otroci izpeljejo poskus bodisi vsi skupaj bodisi v skupinah. Rezultati se predstavijo ostalim sošolcem in se o njih pogovorijo. Pred izpeljavo eksperimenta lahko otroci poskusijo uganiti, kaj se bo zgodilo. Po koncu eksperimenta lahko pričakovanja primerjajo z rezultati. Poskus je dobro dopolniti s prejšnjim modulom.

Materiali: kozarec za vlaganje, močna svetilka (ali sončno vreme)

Modul 7: Dolga pot pomarančnega soka

(Delovna lista 6a in 6b)

Cilj Skozi osredotočanje na otrokom dobro znan izdelek – pomarančni sok - ozavestiti otroke o vplivu našega življenjskega stila na globalno podnebje. Za nalogo je primeren tudi kakšen drug izdelek, npr. čokolada, banane, nogometne žoge.

Naloga

Vpeljite otroke v temo z vprašanjem Kdo ima rad pomarančni sok?. Otroci lahko tudi naštejejo izdelke, v katerih so uporabljene pomaranče. Lahko se naredi tudi 'degustacija' sveže iztisnjene pomarančnega soka, soka iz tetrapaka in razredčenega pomarančnega soka. Otroke lahko vprašate, ali vedo, od kod prihajajo pomaranče in ali vedo, kako dolgo pot pomaranče prepotujejo do trgovine. Slike ali besedilo iz Delovnih listov 6a in 6b pomagajo narediti detaljno študijo proizvodnje in prevoza pomarančnega soka. Otroke lahko razdelimo v skupine, ki odgovarjajo na vprašanja. Lahko jim ponudimo dodatne materiale o Braziliji (npr. atlas, potovalne vodiče, glasbo). Rezultate predstavijo sošolcem. Otrokom je potrebno predstaviti rešitev na težave, ki jih naloga izpostavi. Rešitev je npr. pravično trgovanje (t. i. fair trade), spreminjanje proizvodnih in prevoznih metod. Za domačo nalogo lahko otroci – skupaj s starši in prijatelji – premislijo o tem, kateri izdelki še prihajajo od daleč in kakšne probleme lahko to povzroča.

Dodatne informacije Veliko pomarančnega soka se proizvede v zvezni državi Sao Paulo v Braziliji. Pomaranče rastejo na velikih plantažah, pobirajo pa jih sezonski delavci. Obiranje pomaranč je popolnoma ročno delo, saj sadeži niso vsi zreli ob istem času. Pomaranče se obirajo s pomočjo velikih lestev in vreč, ki zberejo do 30 kg pomaranč. Vreče se zbirajo na zbiralni postaji. Poleg zastrupitve s pesticidi delavci pogosto trpijo zaradi težav s hrbtenico. Veliko delavcev ne zmore delati, kolikor je potrebno, zato so primorani poslati na delo tudi svoje otroke. Pomarančni sok se prevaža kot zmrznjen koncentrat v velikih zmrzovalnikih čez Atlantik. Po skladiščenju (ki včasih lahko traja precej dolgo) se odpošlje v tovarne, kjer ga razredčijo z vodo. Od daleč pripeljani pomarančni sok je bolj poceni od lokalnih izdelkov zaradi prenizkih stroškov prevoza in zelo nizkih plač brazilskih fizičnih delavcev: za tedensko delo zaslužijo 25 EUR. Delajo po deset ur na dan, šest dni v tednu, včasih tudi ob nedeljah. Delavci trpijo, da lahko mi dobimo pomarančni sok po ugodni ceni. Nadaljnji nasveti in ideje za igre:

- Iztisnite pomarančni sok sami. Otroci tako izkusijo, koliko pomaranč je potrebnih za en kozarec soka.
- Obirajte pomaranče. Otroci naj ponazorijo gibe obiranja pomaranč – iztezanje v višino, sklanjanje do tal, plezanje po lestvi, nošenje polne košare pomaranč. Tako otroci izkusijo, kako naporno je takšno delo.
- Družina s plantaže. Otroci, starejši od 8 let, lahko igrajo družino s plantaže in odigrajo tipičen dan v družini obiralcev pomaranč. Dan začne s šibko kavo in navadnim koščkom kruha, ob 6. uri se napotijo na plantažo ...
- Prikažite količino pomaranč, ki je potrebna za en liter soka (16 pomaranč) in dva centa, ki predstavljajo zaslužek delavca za to količino pomaranč, ter steklenico ali škatlo soka in njegovo ceno v trgovini. Dodajte še ev evro, ki predstavlja zaslužek prodajalcev pomarančnega soka v primerjavi z delavcem.

Sklop 3: Otroci kot prometni detektivi in načrtovalci mest

Modul 8: Detektivi na cesti

Cilj Otroci sledijo svojemu vsakodnevnomu potovanju s pomočjo vprašalnikov, metrov in ure. Naloga pomaga pri poznavanju okolice, spodbuja občutek orientacije in razvija abstraktno razmišljanje. Skozi to dejavnost se otroci poglobljejejo s svojim okoljem. Ko iščejo 'vroča mesta' v svoji stanovanjski soseski, se otrokovo opažanje nevarnih mest in situacij izostrijo – naučijo se bolj realistično ocenjevati tveganje. Poročila otrok o mobilnosti, ki jih izdelajo skozi to nalogo, so eden prvih stikov z načrtovanjem okolice. Rezultati lahko pomagajo k izboljšanju varnosti lokalnih cest in poti. Zato je zanimivo pri nalogi sodelovati s tiskom in mediji, ali pa prositi za pomoč lokalne okoljevarstvene organizacije. Da bi se izognili razočaranju ali negativnim občutkom, je pomembno, da se z otroki razpravlja o počasnosti sprememb v lokalnem okolju in pomembnosti časa pri reševanju tako zahtevnih problemov.

Priprava Razložite namen dejavnosti otrokom in skupaj pregledajte vprašalnik (za delovnimi listi, str. 20). Pojasnite jim vse, česar ne razumejo. Če je potrebno, vadite uporabo metra in ure z njimi. Odvisno od načina izvedbe aktivnosti (glej spodaj) je potrebno določiti eno ali več poti ter izbrati skupine. Otroci naj si naredijo značko Detektiv na cesti s pomočjo priloženega primerka pred delovnimi listi (str. 9).

Naloga

Nalogo lahko zastavimo na tri načine:

1. Skupaj z učiteljem/učiteljico otroci pregledajo eno pot ali ulico, ki jo vsi dobro poznajo (pot ali ulica naj se izbere s pomočjo naslovov otrok v razredu). Vsak otrok izpolni svoj vprašalnik.
2. Razred se lahko razdeli v skupine in vsaka skupina pregleda pot, ki ji je najbolj znana. To je lahko težavno zaradi nadzora skupin.
3. Vsak otrok lahko svojo pot pregleda tudi samostojno, kot domačo nalogo. Če je potrebno, lahko pomagajo starši.

Materiali: vprašalniki, metri, ure (s sekundnim kazalcem)

Nadaljnje aktivnosti Skozi oceno vprašalnikov dobite:

- statistične podatke o tem, kako se otroci premikajo, igrajo ali potujejo;
- izjave o tem, kako bi otroci izboljšali svoje prometno okolje;
- izjave o težavnih in nevarnih točkah v svojem mestu, kraju ali vasi, ki predstavljajo osnovo za pogovor z lokalnimi politikami in uradniki.

Rezultati dejavnosti se lahko izkoristijo na različne načine:

- a) objava statističnih podatkov: S pomočjo tabel v excellu je mogoče statistično oceniti rezultate vprašalnikov. Poleg obstoječih lahko dodate še nekatera vprašanja, ki vam bodo dala podatke o konkretnih problemih območja. Oceno lahko posredujete ostalim šolam, staršem, iniciativam za varnost v prometu in ostalim skupinam, ki bi lahko oceno izkoristile za promocijo varnejših poti okoli šol.
- b) izboljšanje prometa in lokalnega okolja: Skozi poročila otrok lahko razvijete lokalne zemljevide, s poudarjenimi 'vročimi točkami' (nevarnimi križišči, manjkajočimi ali slabo delujočimi semaforji ipd.). S pomočjo risb o ureditvi cest, kot jo vidijo otroci, lahko organizirate razstavo in spodbudite lokalno upravo, da naredi kaj v zvezi s kritičnimi točkami. Otroci lahko napišejo pismo lokalnim oblastem in jih pozovejo k boljši prometni ureditvi. Pismo lahko posredujejo tudi medijem.
- c) organizacija javnega dogodka: Priporočljivo je narediti zaključek akcije v obliki javnega dogodka. Tako se rezultati dejavnosti predstavijo javnosti. Primerne so razne prireditve, sejmi, dan odprtih vrat na šoli. Primerna sta tudi 22. september, dan brez avtomobila ali 20. september, ki je svetovni dan otrok.

Modul 9: Kako bi jaz uredil promet?

Cilj Otroci narišejo ali napišejo njihove vizije o tem, kako bi si želeli videti promet. To spodbuja tako kreativnost kot sposobnost abstraktnega mišljenja.

Otroci preživijo veliko časa v svoji okolici. Okolico zato pogosto poznajo zelo dobro, celo bolje od odraslih. Pogosto imajo dobro razvito vizijo o tem, kaj jim je v okolici všeč in kaj bi oni spremenili. Otroci so nekakšni mali strokovnjaki za načrtovanje prostora in prometa, zato je koristno posredovati ideje otrok tistim, ki se ukvarjajo s politiko in načrtovanjem prostora v mestih, krajih in vaseh. Tako le-ti dobijo sveže ideje o otroku prijazni ureditvi in postavitvi prometa. Če lokalne oblasti vzamejo to dejavnost resno, se otroci naučijo, da lahko njihovo izražanje želja in idej pritegne pozornost.

Naloga

Otroci naj narišejo ali napišejo njihove želje o ureditvi prometa. Če najdejo slike pozitivnih primerov ureditve, jih lahko uporabijo. Svoje vizije lahko predstavijo v učilnici ali na šolskih hodnikih. Rezultati te dejavnosti se lahko pokažejo lokalnim medijem in načrtovalcem prostora (v povezavi z rezultati modulov 1 in 8). Za otroke je lahko dobra motivacija to, da lahko prevzamejo vlogo načrtovalca mest, pri čemer so njihove zamisli posredovane 'resničnim' načrtovalcem. Zato je pomembno, da odgovorni načrtovalci stojijo ob strani pri izvedbi aktivnosti.

Sklop 4: Izkušnje v prometu

Modul 10: Kaj slišiš?

Sprehod s poslušanjem

Cilj Z zaprtimi očmi lahko slišimo zvoke v okolju veliko bolje. Z osredotočanjem na zvoke v prometu se otroci zelo dobro učijo o negativnih posledicah prometa.

Razred ali skupina gre na sprehod s poslušanjem z zaprtimi očmi. Poleg zvokov, ponuja takšen sprehod še druge možnosti za učenje: otroci se naučijo zaupati svojim 'vodičem' in izkusijo, kako se slepi ljudje lahko orientirajo s pomočjo zvokov. Otroci ugotovijo, kako težko je razločiti različne zvoke ter da je težje ugotoviti, da prihaja mimo kolo kot avto. Otroci se lahko naučijo tudi to, da nekaterih ljudi zvoki iz prometa ne le motijo, temveč jim povzročajo velike težave (ljudje z migrenami).

Priprava Učitelj/ica najprej poišče pripravno in varno pot. Pot mora kljub varnosti obsegati različne zvoke iz vsakodnevnega okolja. Dobro je, če pot vodi tako čez glasne odseke kot čez tišje predele okolice. Pot naj bo dolga približno za 15 minut počasne hoje (otroci z zaprtimi očmi hodijo počasneje). Nobenega otroka ne smemo prisiliti, da sodeluje v sprehodu z zavezanimi očmi. Lahko se pripravi plakat z vprašanjem 'Kaj si slišal?', da bodo lahko otroci nanj zapisali svoje vtise.

Naloga

Dva otroka delata skupaj kot partnerja. Eden od njiju si zakrije (zaveže) oči, drugi pa ga mora previdno voditi. Preden se sprehod začne, se pogovorite z otroki o tem, kaj mora početi 'vodič' ter na kaj morajo biti pozorni na sprehodu. Pod nadzorom učitelja ali učiteljice otroci začno svoj sprehod. Pri povratku naj se otroci zamenjajo. Ko se vrnejo s sprehoda, naj govorijo o svojih izkušnjah in jih zapišejo na pripravljeni plakat. Pogovorijo naj se tudi o izkušnjah kot vodič ali vodeni.

Materiali: pripomočki za zavezovanje oči (rutke, šali)

Modul 11: Avtomobili potrebujejo prostor!

(Delovni list 7)

Cilj Merjenje avtomobilov učiteljev in staršev pokaže, koliko prostora potrebujejo.

Več kot tretjino vseh registriranih vozil na svetu je v Zahodni Evropi. Toliko avtomobilov potrebuje ogromno prostora. Eno parkirišče z dovozom zavzame 28 m². Okolju prijazni načini prevoza potrebujejo manj prostora. Skozi ta modul se otroci učijo, koliko prostora se uporabi za promet in ga je zaradi tega nemogoče uporabiti za igranje.

Naloga

Za izpeljavo te naloge morajo otroci dobro poznati merske enote, kot so centimeter, meter in kilometer. Seštevanje merskih enot jim prav tako mora biti znano. Otroci naj gredo na šolsko parkirišče v majhnih skupinah in izmerijo dolžino avtomobilov učiteljev. Dolžine naj si zapišejo v Delovni list 7. Ko se vrnejo v razred, naj rezultate zapišejo na tablo in izračunajo vsoto vseh dolžin. Za domačo nalogo lahko otroci izmerijo dolžine avtomobilov svojih staršev in sosedov. Naslednji dan lahko otroci izračunajo, kako dolg bi bil prometni zamašek, če bi se vsi njihovi starši in sosedje postavili v vrsto s svojimi avtomobili. Otroci lahko za primerjavo zarišejo prostor, ki so ga na parkirišču porabili avtomobili in ugotovijo, koliko koles ali avtobusnih sedežev bi lahko dali na isti prostor. To bo jasno prikazalo, da avtomobili porabijo veliko prostora. Povratek k razpravi o prednostih in slabostih prevoznih sredstev iz modula 2 je lahko koristen na tem mestu.

Modul 12: Moja ulica

(Delovna lista 8a in 8b)

Cilj Z risanjem risb ulice lahko otroci ugotovijo, da bi odstranitev parkiranih avtomobilov pomenilo veliko več prostora zanje.

Avtomobili potrebujejo veliko javnega prostora, pa naj bodo v gibanju ali parkirani. Otroci imajo na voljo manj prostora za igranje, ponavadi je ta stisnjen na majhna ograjena igrišča, ki vsa izgledajo podobno. Dve risbi ulice s ptičje perspektive, ena z avtomobili (Delovni list 8a) in ena brez avtomobilov (Delovni list 8b), pokažeta otrokom, koliko prostora porabi promet.

Naloga

Otroci naj v Delovni list 8b vrišejo, kako bi porabili na novo 'osvobojeni' prostor.

Sklop 5: Potovanje drugače

Modul 13: Načrtovanje okolju prijaznega izleta

(Delovni list 9)

Cilj Otroci sami načrtujejo izlet, pri čemer se pokaže njihovo poznavanje okolju prijaznih načinov prevoza.

Za veliko ljudi je avto najljubša oblika prevoza za potovanja v prostem času. Seveda je še vedno precej krajev, ki jih javni prevoz ne doseže, vendar se to vse hitreje spreminja. Na javni prevoz je mogoče vzeti tudi kolo, kar odpre številne možnosti za sprostitev brez avtomobila.

Naloga

Otroci naj se pogovorijo o prednostih in slabostih konca tedna brez avtomobila. Prednosti in slabosti lahko zapišejo na plakat. Za domačo nalogo lahko otroci in njihovi starši skupaj načrtujejo okolju prijazen izlet. V ponedeljek po vikendu naj otroci opišejo svoje izkušnje. Pri načrtovanju izleta je otrokom lahko v pomoč Delovni list 9. V pomoč jim je lahko tudi seznam krajev v okolici, ki so lahko dosegljivi z javnim prevozom in so primerni za družinske izlete.

Modul 14: Oblikovanje skupin pešcev in kolesarjev

Cilj Otroci hodijo v šolo skupaj z določenih zbirališč. Pot je bolj prijetna, če otroci hodijo ali kolesarijo skupaj. Ker je vsako jutro organizirano srečanje oz. zbirališče, od koder se otroci v spremstvu odraslega (starša ali učitelja/učiteljice) podajo v šolo, je to lahko motivacija za otroke. Takšna pot v šolo lahko postane navada. Kolesarske skupine niso zelo primerne za šole v mestih, saj so dovolj varne le za starejše otroke.

Naloga

Na poti v šolo se otroci srečajo oz. zberejo na določeni zbirni točki. Otroci vedno hodijo ali kolesarijo po isti poti. Zbirne točke in poti morajo biti določene s pomočjo otrok. Sodelovanje staršev je zelo dobrodošlo. Pot naj bo, če se le da, prosta raznih prometnih nevarnosti in naj poteka čez park ali kakšno zeleno področje. V mestih naj pot poteka po kolesarski stezi ali po mirnih ulicah. Pot in varno potovanje po njej naj skupina spozna skupaj. V prvih tednih naj otroci potujejo v spremstvu odrasle osebe. Otroci na začetku ali koncu kolesarske kolone naj imajo na sebi varnostne jopiče z reflektirajočimi trakovi. Nevarne situacije (nesreče) in nevarna mesta (križišča) naj starši oz. učitelji dobro preanalizirajo z otroki, prav tako naj se otroci pogovorijo o možnih rešitvah v nevarnih situacijah.

Za izvedbo je potrebno vedeti, kje so otroci doma, da se lahko oblikuje pot, imeti morajo podporo staršev ali drugih odraslih pri spremstvu otrok.

✂

ime in priimek

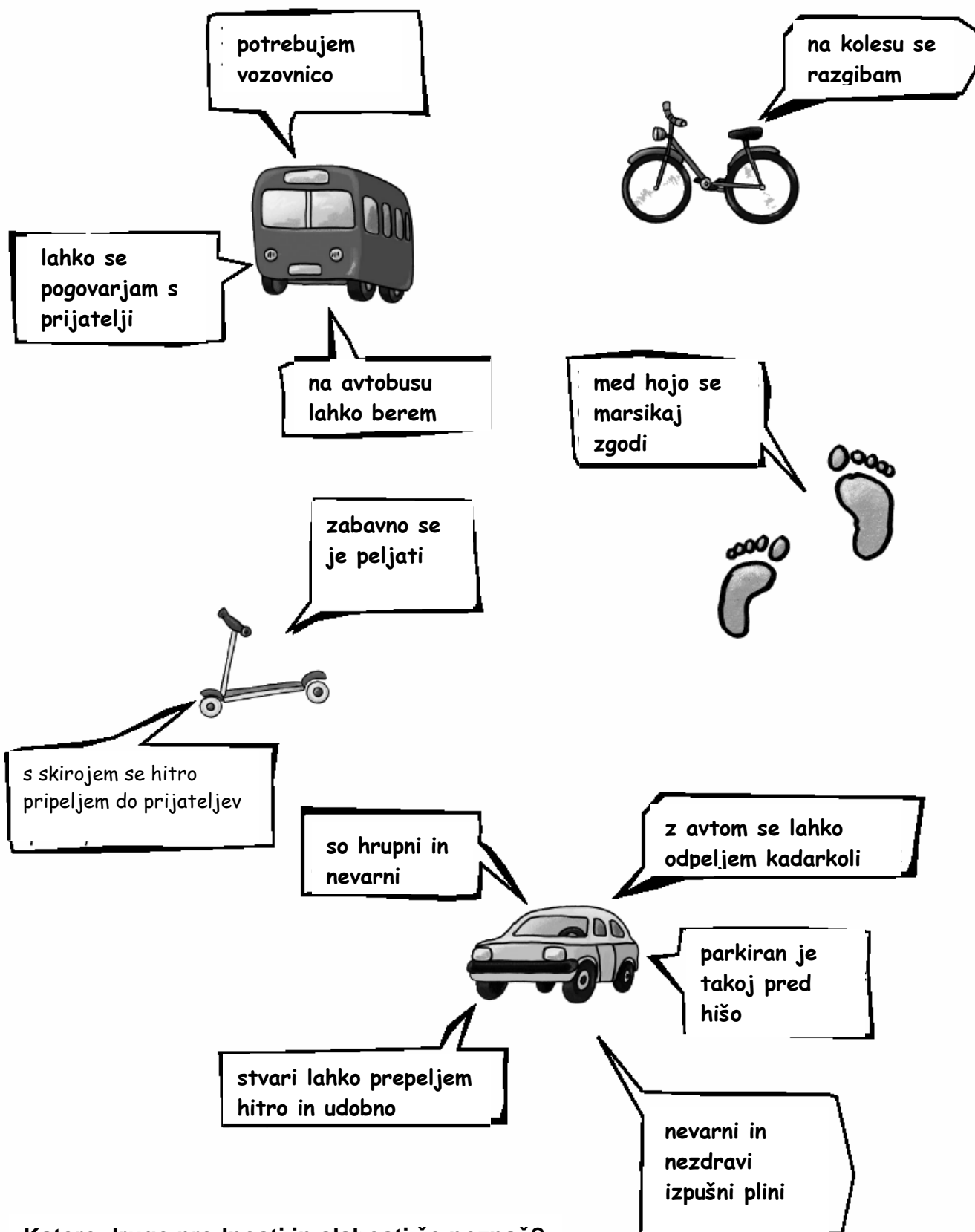
ime šole

razred: _____

starost: _____

Delovni list 1: Prednosti in slabosti načinov potovanja

Katere druge prednosti in slabosti še poznaš?

Delovni list 2: Vprašalnik o poti v šolo nekoč

Ali je bila pot v šolo v preteklosti drugačna? Da bi lahko to izvedeli, moramo postati raziskovalci. Vprašaj svoje starše, stare starše ali starejše ljudi iz soseske o njihovi poti v šolo. Zapiši njihove odgovore in jih primerjaj s svojimi izkušnjami. Kaj se je spremenilo? Kaj je še vedno enako?

Ime poročevalca / poročevalke:

Datum pogovora:

Kdo je tvoj sogovornik ali sogovornica?.....
(mama, oče, babica, dedek, sosed itn.)

Kje je bila tvoja osnovna šola? (kraj in ime šole)

Katerega leta si začel/a hoditi v šolo?.....

Kako si šel/šla v šolo? (peš, s kolesom, avtobusom, vlakom, avtomobilom)

Kako dolgo si potoval/a v šolo?.....

Je bila tvoja pot v šolo nevarna? Če da, zakaj?

.....

.....

Si v šolo šel/šla s prijatelji ali sam/a?

Ali se spominjaš kakšne dogodivščine ali izkušnje s tvoje poti v šolo?

.....

.....

Kakšne so razlike med potjo v šolo danes in nekoč?

.....

.....

.....

Izmisli si še več vprašanj in jih zapiši. Zapiši tudi odgovore na svoja vprašanja.

Delovni list 3: Kako gredo v šolo otroci drugod po svetu?

Pozdravljeni! Moje ime je Maria. Živim na obrobju Johanesburga v Južni Afriki. S svojo družino živim v baraki. Do šole moram hoditi. Pot traja eno uro. V decembru je zelo vroče in pot je zelo prašna.

Ime mi je Wong Chok Yew. Živim v mestu Wanxian blizu reke Jangcekjang. To je največja reka na Kitajskem. Večina ljudi tukaj uporablja kolo. Pred našo hišo so semaforji. Včasih pred semaforji čaka več kot sto ljudi na kolesih. Od lani se lahko sam peljem v šolo s kolesom. Moram biti zelo previden, ker je na ulici veliko koles.

Hej, sem Susan. Živim v ZDA, v bližini Portsmoutha, New Hampshire. Na podeželju nimamo šole. Zato se moramo

peljati v sosednje mesto. Na srečo rumeni šolski avtobus ustavi pred našo hišo vsako jutro. Vsi moji prijatelji se peljejo z njim, zato je zelo zabavno.

Sem Jose. Nihče od vas ne potuje v šolo tako kot jaz! Živim poleg reke Amazonke blizu mesta Guruša. Ker nimamo skoraj nobenih cest skozi pragozd je veliko hitreje potovati s čolnom. Vsako jutro se vsi otroci iz naše vasi zberejo na bregu reke. Pot v šolo traja eno uro. Pot nazaj je veliko hitrejša, kajti takrat se peljemo s tokom.

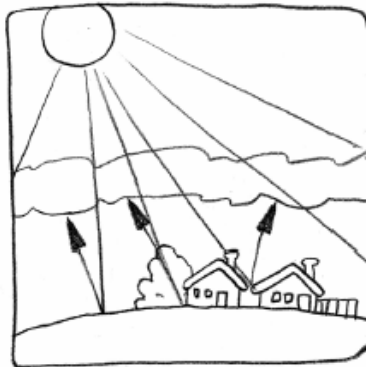
Naloge:

- preberi zgodbe otrok o njihovih poteh v šolo
- v prasto okence napiši ali nariši nekaj o svoji poti v šolo; če potrebuješ več prostora lahko uporabiš tudi zadnjo stran delovnega lista ali nov list papirja
- vzemi zemjevid sveta ali globus in poišči države, iz katerih prihajajo otroci
- ali poznaš kakšne druge načine potovanja v šolo, ki niso omenjeni tukaj?

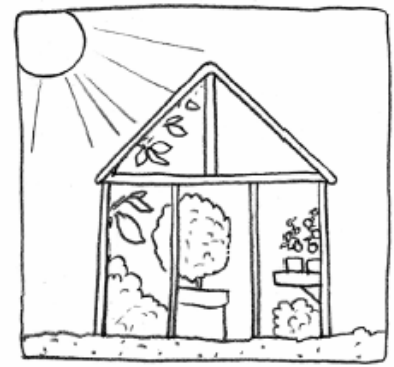
Delovni list 4: Zakaj se Zemlja segreva?

1. Da se lahko vozimo z avtomobilom, mora v motorju zgorevati bencin ali dizel. To povzroča izpušne pline, ki so lahko nevarni za ljudi in okolje. Takšen je na primer ogljikov dioksid; plin, ki ga ne moremo videti ali zavohati.

2. Ko sonce sije na Zemljo, se Zemlja segreje. Plašč iz plinov (atmosfera), ki ovija Zemljo, preprečuje, da bi toplota ušla nazaj v vesolje. Temu rečemo naravni učinek tople grede. Brez tega učinka bi bila Zemlja zelo mrzla.

3. Opisani učinek je zelo podoben delovanju tople grede. Sonce sije skozi okna in topla greda se segreje. Okna delujejo enako kot plašč plinov okoli Zemlje. Zadržijo toploto v topli gredi, da lahko rastline rastejo hitreje, tudi če je zunaj mrzlo.

4. V čem je težava? Če je v zraku preveč nevarnih snovi, postane plašč plinov okoli Zemlje debelejši. Zato toplota bolj počasi zapušča Zemljo. Zemlja se tako preveč ogreje. Naša dejanja imajo posledice, ki jih čuti cel planet. Več kot izpustimo nevarnih plinov v ozračje, bolj vroče postaja na Zemlji. Če se manj vozimo z avtomobili, pomagamo celemu svetu.

5. Če se Zemlja preveč segreje je v nevarnosti veliko ljudi. V nekaterih državah bo postalo še bolj vroče. Imeli bomo več nevarnih neviht in neurij. Gladina morja se bo dvignila in za vedno poplavlila nekatera področja.

Naloge:

Pozorno preberi besedilo. Označi stavke, ki jih nisi razumel/a. Vprašaj učitelja ali učiteljico o pomenu teh stavkov.

Delovni list 5: Raziskujmo učinek tople grede!

Materiali: termometer, stekleni kozarec ali posoda

Metoda:

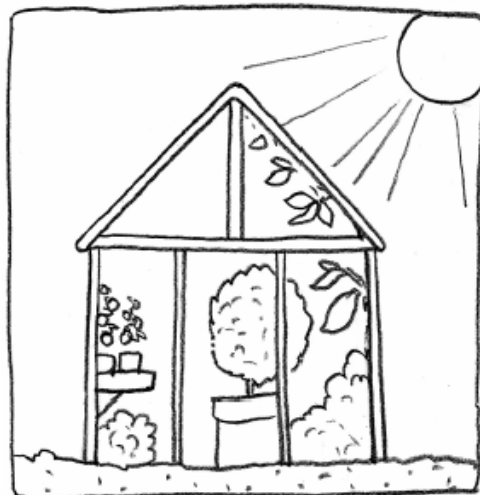
Izmeri temperaturo zunaj (na soncu) in jo zapiši. Prekrij termometer s stekleno posodo ali kozarcem. Preveri, ali je rob posode tesno na podlagi (tleh). Čez pol ure pogledaj na termometer in zapiši rezultat. Primerjaj oba rezultata.

Zunanja temperatura: _____ °C

Temperatura pod stekleno posodo: _____ °C

Razlaga:

Zrak se pod stekleno posodo segreje bolj kot zunaj. Podobno se dogaja v topli gredi. Sončni žarki vstopijo skozi steklo in zato se notranjost ogreje. Steklo zadrži toploto znotraj. Morda ste že kdaj doživeli vročino v avtomobilu, ki je bil parkiran na soncu. V takem primeru postane v avtu zelo hitro vroče. Temperaturo v stekleni posodi lahko zvišaš, če daš pod posodo še kos črnega papirja.

Nasvet:

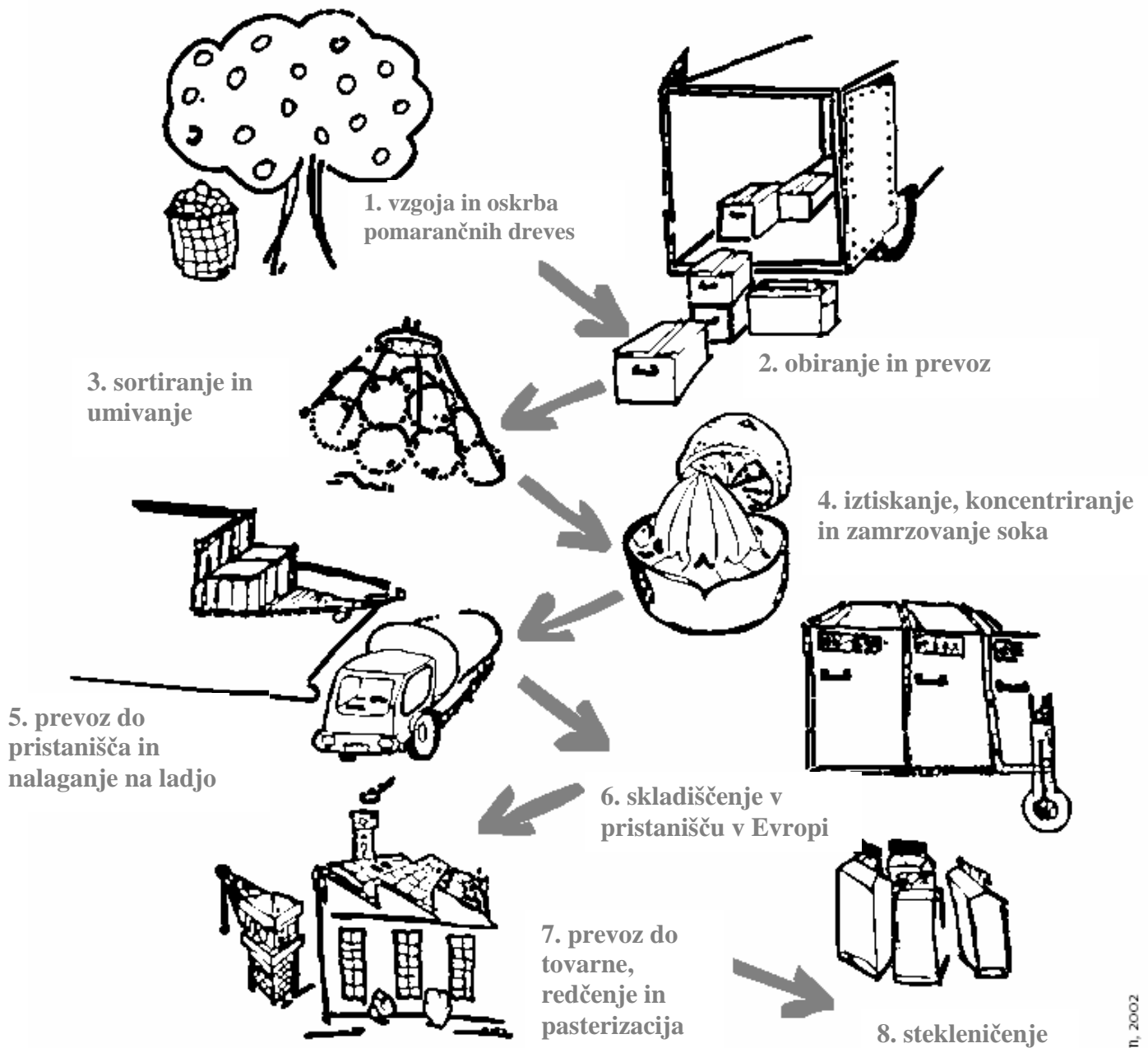
Če želiš boljše razumeti učinek tople grede, obišči toplo gredo. Izmeri temperaturo znotraj tople grede in zunaj nje. Primerjaj obe temperaturi.

Slovarček

Kaj je topla greda?

Topla greda je steklena hišica, v kateri rastline rastejo hitreje, ker je zrak v njej toplejši. V toplih gredah rastejo rastline, ki za rast potrebujejo toplejše podnebje npr. palme ali kaktusi. V toplih gredah raste tudi veliko rož in zelenjave, zato da jih lahko vzgajamo tudi v hladnem vremenu. Spomladi jih uporabljamo za gojenje rastlin, ki še ne morejo rasti zunaj. Ko postane zunaj topleje, jih presadimo ven.

Delovni list 6a: Dolga pot pomarančnega soka

Delovni list 6b: Sidnei in pomarančni sok

Pomarančni sok, ki ga kupujemo v trgovini, pogosto pride iz Braziliije, države v Južni Ameriki. Pomaranče gojijo na velikih plantažah. Obiranje pomaranč poteka od maja do januarja. Pri obiranju pomagajo vsi, celo otroci. Zaradi tega nimajo časa za šolo. Šola je zanje draga, saj za šolo potrebujejo zvezke in pisala, družine pa imajo denar samo za hrano.

Delavec na plantaži lahko nabere do 2000 kilogramov pomaranč dnevno. Svojo vrečo mora delavec napolniti 80-krat dnevno. Vrečo si obesi na ramo in jo nese do zbirališča. Takšna vreča tehta med 25 in 20 kilogramov in vsebuje približno 150 pomaranč. Delavec zasluži približno 6000 tolarjev na teden. To je dovolj samo za najbolj pomembne stvari. Delo je zelo težko in je plačano slabo. Zaradi tega morajo pogosto na delo tudi otroci.

Sidnei je eden teh otrok. Star je 12 let. Njegovi starši in brat delajo na plantaži pomaranč. Včasih morajo delati od 6. ure zjutraj do 8. ure zvečer. Za 16 nabranih pomaranč zaslužijo okoli 5 tolarjev. Iz 16 pomaranč se lahko naredi en liter pomarančnega soka. V trgovini liter soka stane 250 tolarjev, kar je petdeset krat več kot plačilo delavca za nabiranje pomaranč. Sidnejev oče ima težave s hrbtenico zaradi obiranja pomaranč in ne more več toliko delati kot je včasih. Sidnei ve, da se to lahko zgodi tudi njemu.

Sidnei si želi delati v banki, vendar bi moral zato hoditi v šolo. Ob večerih je Sidnei preveč utrujen, da bi se učil ali celo igral s prijatelji. Vedno se veseli nedelje, ker mu takrat ni treba delati in lahko igra nogomet s svojimi prijatelji.

Naloge:

Poskusi s svojim sošolcem ali sošolko nesti nekoga čez razred.

Koliko tehta oseba, ki sta jo nesla? _____ kg

Kako daleč sta nesla osebo? _____ m

Včasih morajo delavci nesti svoje vreče 50 m daleč na zbirališče.

Koliko-krat dlje je to kot druga stran tvojega razreda? _____

Izračunaj koliko metrov nese delavec vrečo vsak dan! _____ m

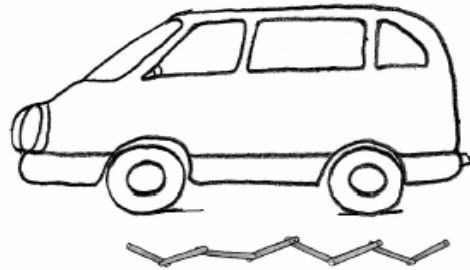
Prehodi takšno razdaljo (na poti domov ali na šolskem igrišču).

V skupini razmislite, zakaj je pomarančni sok cenejši kot na primer jabolčni sok, ki je narejen v Sloveniji. Premislite tudi o Sidnejevem položaju. Kako bi lahko njegova družina zaslužila več denarja?

Kakšen sok rad/a piješ? Ali mora tudi ta sok prepotovati tako dolgo pot kot pomarančni sok? Kako daleč je najbližji jabolčni sadovnjak?

Delovni list 7: Koliko prostora potrebujejo avtomobili?

- Izmeri vse avtomobile na šolskem parkirišču.
- Kako dolgi in široki so avtomobili?
- Zapiši mere vsakega avtomobila.
- Kako dolga bi bila vrsta, če bi bili vsi avtomobili učiteljev in učiteljic parkirani v vrsto? Med avtomobili naj bo 60 cm razdalje.

Domača naloga

- Izmeri dolžino in širino avtomobila svojih staršev ali sosedov.
- Zapiši rezultate.
Dolžina:..... cm = m
Širina:..... cm = m
- Seštej dolžine vseh avtomobilov: avtomobilov staršev, učiteljev, sosedov. Koliko metrov je dolga vrsta, če je med avtomobili 60 cm razmika?
- Celotna dolžina: m

Delovni list 9: Načrtujmo okolju prijazen izlet!

Verjetno poznaš kakšne prijetne izletne točke v bližini svojega mesta, kraja ali vasi. Premisli, kam bi se lahko napotil/a s svojo družino z vlakom ali avtobusom. Bi se morda tja dalo priti s kolesom ali rolerji? Ali morda celo peš?

Nasveti za načrtovanje:

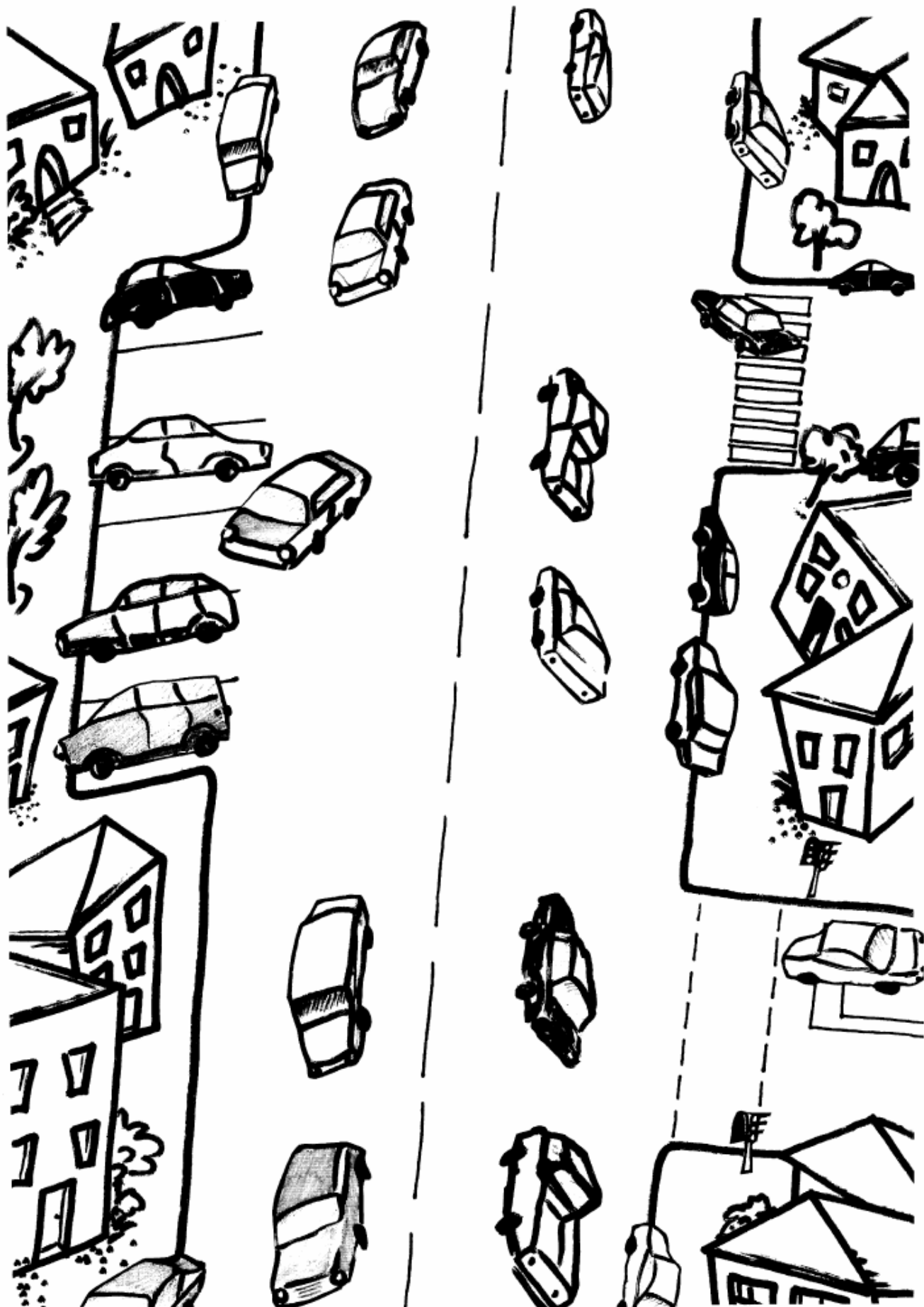
Z avtobusom ali vlakom

- Ali do izbranega kraja vozi avtobus ali vlak?
- Kje so najbližje avtobusne ali železniške postaje?
- Je potrebno prestopati?
- Poišči primerne povezave na voznem redu. Vozne rede avtobusov ali vlakov lahko najdeš na internetu, na informacijah po telefonu ali na postaji.

S kolesom ali peš

- Poišči zemljevid svoje okolice, v katerem so vrisane pešpoti in kolesarske steze.
- Po katerih ulicah je najbolje iti?
- Kako dolgo bo izlet trajal?
- Preden se odpraviš, preveri svoje kolo (zavore, luči, pritisk v gumah).

Delovni list 8a: Moja ulica

Delovni list 8b: Moja ulica brez avtomobilov

Naloga: Ulica je brez avtomobilov. Kaj bi ti naredil/a na praznih prostorih? Nariši svojo vizijo.

Vprašalnik za detektive na cesti

ime _____
 naslov _____
 starost _____
 razred _____
 šola _____

Prekrižaj okence pred pravilnim odgovorom. Možnih je več odgovorov.

Kako največkrat prideš v šolo?

sam s starši/odraslimi s prijatelji/znanci

peš z rolerji s skirojem s kolesom z avtobusom ali vlakom z avtom

Koliko časa porabiš za pot v šolo? _____ minut

Kako najraje prideš v šolo?

peš z rolerji s skirojem s kolesom z avtobusom ali vlakom z avtom

Kje se ob popoldnevih igraš zunaj?

v gozdu na travniku na igrišču na športnem igrišču na parkirišču
 v parku na ulici na gradbišču na dvorišču na šolskem
 dvorišču

Kje še? _____

Kaj delaš zunaj?

vozim se s kolesom rolam / boardam / se kotalkam igram se s žogo
 posedam naokrog tečem

Kaj še počneš popoldne?

	sam	s prijatelji	s starši ali odraslimi	peš	s kolesom	z rolerji	avtobus ali vlak	z avtom
☐ obiščem prijatelje Kako greš k prijateljem?								
☐ ukvarjam se s športom Kako greš do športnega igrišča ali dvorane?								
☐ gledam TV ali igram igrice S kom?								

Izberi si pot, ki jo pogosto uporabljaš. Razišči pot z uro in metrom.

Katero pot si si izbral/a?

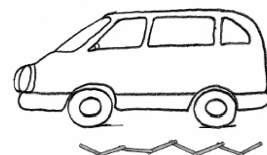
v šolo na igrišče k prijatelju/ici drugo _____

Poišči tri točke, na katerih se pot močno zoži zaradi ovir ali parkiranih avtomobilov. Izmeri širino.

1. ulica (hišna številka): _____ širina: _____ cm

2. ulica (hišna številka): _____ širina: _____ cm

3. ulica (hišna številka): _____ širina: _____ cm

Za prečkanje ceste je na voljo več možnosti. Kaj je tebi najbolj všeč?

semafor prehod za pešce predor ali podhod prečkanje na neoznačenih mestih

Ko prečkaš cesto, izmeri koliko časa traja, da lahko varno prečkaš.

Kje si prečkal cesto?

semafor prehod za pešce predor ali podhod prečkanje na neoznačenih mestih

čas čakanja: _____ sekund

Kje si meril/a čas čakanja? Ulica (hišna številka) ali križišče: _____

Dodatne naloge:

1. Opazuj promet na tvoji poti. Ne pozabi, da imaš za opazovanje oči, ušesa in nos. Opiši ali nariši, kaj ti je na tvoji poti všeč in česa ne maraš.

2. Kako bi si ti želel/a urediti promet? Kako bi izgledale ulice, da bi se na njih počutil/a varno? Nariši risbo ali opiši svoje želje!

Zanimive informacije

Evropska Unija EU sistematično ureja področje transporta. Slovenija je kot članica obvezana slediti ureditvi EU. Več informacij o področju prometa v EU je na voljo na:
http://europa.eu.int/comm/transport/index_en.html

Ministrstvo za promet Informacije o prometni politiki Slovenije, o načrtovanih projektih, podatki za Slovenijo, vozni redi in še več. Langusova 4, 1000 Ljubljana, tel.01 478 80 00, faks: 01 478 81 39, elektronski naslov: gp.mzp@gov.si, <http://www.mzp.gov.si/>

Ministrstvo za okolje in prostor Informacije o podnebnih spremembah, onesnaženosti zraka, škodljivih vplivih prometa na okolje in zdravje, podatki o izpušnih plinih, teden mobilnosti. Dunajska c. 48, p.p. 653, 1000 Ljubljana, tel: 01/ 478 7400,e-pošta: [gp.mop\(at\)gov.si](mailto:gp.mop(at)gov.si), <http://www.mop.gov.si/>

Ministrstvo za notranje zadeve Varnost v prometu, prometna vzgoja, podatki o nesrečah v prometu. Štefanova ulica 2, 1501 Ljubljana, telefon: 01 / 428 40 00, faks: 01 / 251 43 30, e-pošta: [gp.mnz\(at\)gov.si](mailto:gp.mnz(at)gov.si), <http://www.mnz.gov.si/>

Teden mobilnosti Iz iniciative Evropski dan brez avtomobila se je razvil Evropski teden mobilnosti. V tem tednu po številnih evropskih mestih ljudje skrbijo za okolje in zdravje skozi dejavnosti ozaveščanja ter informiranja in organizacijo raznih okolju prijaznih dogodkov. Teden poteka od 16. do 22. septembra vsako leto. Več informacij je na <http://www.mobilityweek-europe.org/> Slovenski nacionalni koordinator je Andrej Vuga (andrej.vuga@gov.si) iz Ministrstva za okolje in prostor (glej zgoraj). Več informacij na <http://www.dba.mop.gov.si/>

Slovenski E-Forum Organizacija naravoslovnih dnevov na šolah, materiali in predavanja o podnebnih spremembah, pomoč pri izvajanju različnih prometnih in energetskih dejavnosti v šolah. Trubarjeva cesta 50, 1000 Ljubljana, telefon: 01/436 4144.

Humanitas Pravična trgovina, človekove pravice, delavnice za šole. Resljeva ulica 48, 1000 Ljubljana, telefon: 01 430 03 43 (med 10.00 in 13.00 uro), e-mail: info@humanitas.si, <http://humanitas.si/>

Kolesarska mreža Slovenije <http://www.kolesarji.org/>, dr. Danijel Rebolj, predsednik zveze (skm@kolesarji.org)

različne spletne strani:

<http://www.zoom-europe.org> (materiali, igre)

<http://www.iwalktoschool.org> (akcije, Mednarodni teden hoje v šolo)

<http://www.smile-europe.org/index.html> (primeri dobre prakse v ureditvi prometa)

<http://www.bikesatwork.com/index.html> (kolesarjenje, nakupi s kolesom)

<http://www.rec-lj.si/> (seznam okoljskih nevladnih organizacij)

<http://www.okoljski-center.si/> (okoljske nevladne organizacije)

informacije o podnebnih spremembah:

<http://www.climatechangeconnection.org/ccc.html>

<http://www.cancee.org/climate%20change/index-climate%20change.htm>

http://www.greenpeace.org/international_en/campaigns/

<http://www.ipcc.ch/>

<http://www.unfccc.de/>

vozni redi:

<http://www.gov.si/mpz/6/4red.html>

<http://prevozi.skavt.net/avtobusi.html>

Avtobusna postaja Ljubljana d.d. - (www.ap-ljubljana.si)

Ljubljanski potniški promet - (www.holdingljubljana.si/lpp/)

Slovenske Železnice - (www.slo-zeleznice.si)

V svetu, kjer je mobilnost vse bolj pomembna lastnost, živijo tudi naši otroci. Da bi obvarovali njih, pa tudi da bi obvarovali naš planet, jih moramo naučiti pravilnega ravnanja v prometu. Varnost otrok v prometu je na prvem mestu, vendar tudi skrb za okolje ne sme zaostajati, saj naše netrajnostne navade v prometu močno vplivajo na zdravje in okolje otrok.

Pričujoča zbirka gradiv predstavlja nekaj dejavnosti za delo z otroki na področju trajnostne mobilnosti. Opisane dejavnosti pripomorejo k temu, da otroke opozorimo na pomembnost prometa v našem vsakodnevnem življenju. Otroci spoznajo tako prednosti kot tudi slabosti prometa ter se naučijo »tehtati« med njimi. Spoznajo učinke prometa na naravno in družbeno okolje ter se učijo pravilno ravnati za zmanjšanje negativnih vplivov prometa. Izvedo, zakaj se globalno podnebje spreminja in kako lahko to preprečimo. Naučijo se izražati svoje želje o ureditvi prometa in jih ob pomoči učiteljev posredovati širši javnosti. Pogosto se pravilno obnašanje otrok prenese tudi na njihove starše, zato ima ozaveščanje otrok lahko širše pozitivne vplive.

Maurerjeva 7
1000 Ljubljana
tel: 01 515 40 80
info@focus.si
www.focus.si

focus
društvo za sonaraven razvoj

